

Tudnivalók az egyéni vállalkozók biztosítási jogviszonyával kapcsolatos bejelentésekről

Jelen írás az egyéni vállalkozók bejelentkezési, illetve az állami adóhatóság (továbbiakban: adóhatóság) felé történő bejelentési, változás bejelentési kötelezettségeik megnyugtató teljesítéséhez kíván segítséget nyújtani a különböző bejelentő lapok (továbbiakban: adatlapok) kitöltésén keresztül. Ezen túl fel szeretném hívni a figyelmet arra is, hogy a tevékenység szüneteltetésének időtartama alatt pontosan milyen bejelentési kötelezettségek is jelentkeznek.

A tevékenység megkezdéséről

Az egyéni vállalkozói tevékenységet folytatni kívánó adózók tevékenységük megkezdésének bejelentését a fővárosi és megyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatalánál (továbbiakban: okmányiroda) intézhetik. Az egyéni vállalkozást indítani kívánók tehát az okmányirodán bejelentik, hogy mivel kívánnak foglalkozni, mikor akarják tevékenységüket megkezdni, vagy – ahogy alább látni fogjuk – megszüntetni, esetleg meghatározott ideig szüneteltetni. (Ezt a bejelentést az adóhatóság informatikai úton azonnal megkapja az okmányirodától.)

Az okmányirodai bejelentkezést követő 15 napon belül további adatokat kell az egyéni vállalkozóknak bejelenteni közvetlenül az adóhatóság felé az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (továbbiakban: Art.) 16. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően. Ez a bejelentési kötelezettség minden olyan esetben is fennáll, amikor adataikban változás történik, tehát minden, változással érintett adatot is bejelentési kötelezettség terhel (például telephelyre vonatkozó adatok, olyan tevékenységek bejelentése, melyet nem egyéni vállalkozóként kívánnak végezni, a munkavégzés jellegében beálló változások, az adózási formákat érintő változások, áfa-adózási mód bejelentése, áfa-fizetési kötelezettségek megállapításának módja, stb.). Az egyéni vállalkozók számára a T101E jelű (2014-ben 14T101E) bejelentő- és változás-bejelentő lapot rendszeresítettük.

Az Art. 16. § (4) bekezdés a)-c), valamint (4b) pontjai alapján további bejelentési kötelezettség is terheli az egyéni vállalkozókat. De lássuk, hogy mit is jelent ez pontosan. A biztosítási jogviszony adatokat a munkáltatóknak vagy

kifizetőknak az általuk foglalkoztatottak biztosítási adatairól a T1041 jelű (2014-ben 14T1041) bejelentő és változás-bejelentő lapon kell bejelenteni. Mindkét jelzett adatlap benyújtható papíralapon vagy elektronikus úton, ügyfélkapun keresztül.

A biztosítási jogviszonyról

Az egészségbiztosítási ellátás igénybeviteléhez, valamint az egészségbiztosítási szolgáltatások jogosultságának megállapítása céljából szükséges bejelenteni az egyéni vállalkozók biztosítási jogviszonyát. Egyéni vállalkozók esetében a biztosítási jogviszony lehet főfoglalkozású, munkaviszony melletti, illetve közép- vagy felsőfokú nappali tagozatos tanulmányok folytatása melletti jogviszony. Tehát különböző jogviszonyokról beszélünk, amelyek különböző időpontokban keletkezhetnek, változhatnak, és ezen adatoknak az adóhatóság felé történő bejelentésére szolgál a fent említett T1041 jelű adatlap. Az egyéni vállalkozóknak önmagukra vonatkozóan kell a bejelentési kötelezettségüknek eleget tenni. 2007. január 1-ig az Országos Egészségbiztosítási Pénztár felé kellett bejelenteni a jogviszony adatokat, ezen időponttól kezdődően az adóhatóság felé kell azokat közölni.

A bejelentés gyakorlati kérdéseiről

Az alábbi példával részletesen szemléltetni kívánom a 14T1041 jelű adatlap kitöltésének sajátosságait, rámutatva arra, hogy milyen problémát okozhat, amennyiben az adózó visszamenőlegesen szeretne, valamennyi biztosítási jogviszony adata vonatkozóan változás bejelentést tenni. Bemutatom továbbá, hogy a 14T1041 jelű adatlap 13. számú pótlapján a négy féle (az U/V/H/T, vagyis új/változás/helyesbítés/törlés) adatbejelentés következetesen, helyesen hogyan is alkalmazható.

Példa a 14T1041 nyomtatvány kitöltésére, az események sorrendjében

- Az egyéni vállalkozó 2014. február 3-i kezdő dátummal megkezdte egyéni vállalkozói tevékenységét, ezért a 14T1041 jelű lap 13. pótlap 2. sorban U jellegű beje-

lentést tett, a 3. sor „B” oszlopában a biztosítási jogviszony kezdő dátuma 2014.02.03. Az 5. sorban a biztosítási jogviszony kódját (1341 főfoglalkozású egyéni vállalkozói jogviszony) tüntette fel. (I. nyomtatvány)

- Ezt követően a vállalkozó 2014. április 1-én úgy döntött, hogy szünetelteti a tevékenységét és az okmányirodában aznap megtette ennek a bejelentését. (Ez az információ azonnal rendelkezésre áll az adóhatóságnál.)
- A biztosítási jogviszonya rendezése érdekében a 14T1041 jelű lapon változás bejelentést kellett feltüntetnie (2. sor adatbejelentés jellege: V). A 13. pótlap „A” oszlopában a már korábban bejelentett adatokat (a jogviszony kezdő dátuma: 2014.02.03., biztosítási jogviszony kódja: 1341), majd a 8. sor „B” oszlopában új adatként a biztosítás szünetelésének kezdő dátumát (2014.04.01.) tüntette fel. (II. nyomtatvány)

(Annyit itt mindenképpen szükséges elmondani, hogy a tevékenység legalább egy hónapig és legfeljebb öt évig szüneteltethető, és ezen időszak alatt – amennyiben más biztosítási jogviszony nem keletkezik – az egyéni vállalkozó biztosítása szünetel. A tevékenység szüneteltetése azonban nem jelenti a jogviszony végét! Nem véletlen, hogy a pótlapokon külön (8. és a 9.) sorban lehetett/ lehet feltüntetni a szünetelésre vonatkozó adatokat.)

- Az egyéni vállalkozó a fenti előzményeket követően kapott egy kedvező munkaaajánlatot és 2014. június 1-ével elhelyezkedett heti 40 órában. Megváltozott tehát a jogviszonya, nem főállású, hanem munkaviszony melletti egyéni vállalkozó lett. Ekkor le kellett zárni a főfoglalkozású egyéni vállalkozói jogviszonyt változás bejelentéssel, de előtte be kellett jelenteni a szüneteltetés végét.
- A szünetelés végének bejelentése szintén V jellegű kóddal (2. sor) történt, ahol a korábban bejelentett adatok a 13. pótlap „A” oszlopában (a jogviszony kezdő dátuma, kódja, a szünetelés kezdő dátuma) (3., 5., 8. sorok), majd a „B” oszlopban a 9. sorban új adatként a szünetelés vége dátuma (2014.05.31.) szerepeltek. (III. nyomtatvány)

- Egy új 14T1041 lapon kellett bejelenteni a jogviszony végét (4. sor), ami szintén 2014.05.31. (IV. nyomtatvány)
- A következő lépésben az adózó (V. nyomtatvány) bejelentette U jelleggel a 1342-es munkaviszony melletti egyéni vállalkozói jogviszonyt, 2014.06.01. jogviszony kezdő dátummal a „B” oszlopban (2., 3., 5. sorok).
- A szüneteltetés továbbra is fenn áll (VI. nyomtatvány), ezért egy változás-bejelentéssel a munkaviszony melletti egyéni vállalkozás alatti szüneteltetés kezdetét is be kellett jelentenie. De ebben az esetben a jogviszony kezdő dátuma a jelenleg élő, munkaviszony melletti jogviszony kezdő dátuma, az „A” oszlopban a korábban bejelentett adatok szerepeltek (2., 3., 5. sorok).

Nagyon fontos, hogy amennyiben tévesen nyújtották be az adózók a szünetelés kezdő vagy vége dátumát, akkor azt nem törléssel, hanem helyesbítéssel kell javítani (adatbejelentés jellege: H). Mindkét oszlopban ki kell tölteni a biztosítási jogviszony kezdő dátumát (és végét, amennyiben korábban a jogviszonyt lezárták), valamint a biztosítási jogviszony kódját. Az eltérés a javítani kívánt szünetelés dátumban jelenik meg. Az „A” oszlopban a korábban tévesen bejelentett szünetelés kezdő, vagy vége dátumot kell megadni, a „B” oszlopban pedig a helyes dátumot. A biztosítási jogviszony kezdő dátumát, illetve kódját helyesbítéssel nem lehet javítani, ebben az esetben a törlést (adatbejelentés jellege: T) kell alkalmazni.

A bejelentések közötti összefüggések, a leggyakoribb hibák

Az egyéni vállalkozók T1041 jelű adatlapon bejelentett jogviszonya összefüggésben van a T101E jelű adatlapon közölt adattal, jelesül a munkavégzés jellegének bejelentésével. Amikor a jogviszony megváltozik – mint a fenti példánkban, a főállású egyéni vállalkozóból munkaviszony melletti egyéni vállalkozó lett – akkor be kell jelenteni a munkavégzés jellegének megfelelő kódot, és annak változása hatályba lépésének dátumát a T101E jelű lapon is.

Gyakori probléma, hogy visszamenőleges időpontokkal, egy nyomtatványhoz csatolt több pótlapon kívánják bejelenteni az adózók a bekövetkező változásokat. A változó jogviszony-kódok megkövetelik a nyomtatvány sajátos kitöltését, azaz egy adatlapon egy változással érintett jogviszonyt lehet csak bejelenteni. Ezen kitöltési hiba miatt a

hibás adatlapról az adózók kiértékelést kapnak az adóhatóságtól. Amennyiben az adatlapot elektronikus úton, ügyfélkapun keresztül nyújtották be, fontos a beazonosítás, ugyanis az értesítésen szereplő hibás adatlap iktatószáma megegyezik az EbeV nyugtán szereplő NAV iktatószámmal. Abból kell tehát kiindulni, hogy mely adatlap, vagy pótlap volt hibás. Nagyon fontos, hogy a hibás pótlapot törölni nem szükséges, mert ez nem is került be az adóhatóság nyilvántartásába. Az értesítésen szereplő hibajelzés figyelembevételével kell megismételni az adatlapot, a főlapon mindenképpen hivatkozva a hibás adatlap iktatószámára.

Részletesen tájékozódni az adóhatóság nyilvántartásában szereplő jogviszony adatokról, a feldolgozott adatlapokról – ügyfélszolgálatunk mellett – a NAV telefonos Ügyféltájékoztató és Ügyintéző Rendszeren keresztül is lehetőség van, amelyhez ügyfél azonosító számmal kell rendelkezni (igényelhető a T101E jelű adatlapon).

A KATA adóalany egyéni vállalkozók bejelentési kötelezettségéről

A kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról szóló 2012. évi CXLVII. törvény 4. §-ának megfelelően a KATA adóalanyiságot választó egyéni vállalkozónak a T101E jelű adatlapon külön sorban kell nyilatkoznia arról, hogy főállású kisadózónak minősül vagy nem főállásúnak. Ha a tárgyhónapban a kisadózó után azért nem keletkezik tételesadó-fizetési kötelezettség, mert valamely oknál fogva szünetelteti tevékenységét – tételes adóról lévén szó – a bejelentést minden szüneteléssel érintett

egész hónapban, a tárgyhót követő hó 12. napig meg kell tenni a T101E jelű adatlapon az adóhatóság felé. Így tehát, amennyiben az egyéni vállalkozó egyben kisadózó adóalany is, a már fent ismertetettek túl arra is figyelmet kell fordítania, hogy kisadózói minősége az egyéni vállalkozói munkavégzés jellegével is összhangban legyen, valamint nem elég az okmányirodánál bejelenteni a tevékenység szüneteltetésének kezdetét és végét, azt minden hónapban az adóhatóság felé is jelezni kell a fent említett módon. Ehelyütt fontos még megemlíteni, hogy amennyiben a főállású kisadózó egyéni vállalkozó okmányirodán történő bejelentéssel szünetelteti tevékenységét, biztosítási jogviszonya szünetel.

Előfordulhat, hogy a kisadózó valamely társadalombiztosítási ellátásban (például táppénz, baleseti táppénz, gyermekgondozási segély, gyermekgondozási díj, ápolás díj, stb.) részesül, amely akár több hónapon keresztül is fenn áll. Ebben az esetben is minden tárgyhót követő hó 12. napig szükséges bejelenteni, hogy az adott hónapra nem keletkezett tételes adófizetési kötelezettség.

A fentiekben igyekeztem részletesen bemutatni a biztosítási jogviszony keletkezéséhez és változásaihoz kapcsolódó bejelentési kötelezettségeket, kitérve a vonatkozó adatlapok kitöltésére is. Szándékoztam továbbá rávilágítani azon összefüggésekre, amelyekkel az egyéni vállalkozók a nyilvántartási adataikat megfelelően szinkronba tudják hozni egymással, remélhetőleg hozzájárulva ezzel biztosítási jogviszonyaik rendezéséhez.

SÁNDOR KATALIN

GONDOLATOK ÉS TÉNYEK A HELYI ADÓZÁS RENDSZERÉBEN
- önkormányzatoknak, vállalkozóknak, természetes személyeknek és minden érdeklődőnek -

Szerzők:
dr. Deli Lajos, dr. Boros Erzsébet, Makó Cecília

A kötet ára:
4.305,- Ft + postaköltség

A könyv tájékoztat a törvényi szabályozás kapcsolódó részeiről, kiemeli az adózó jogai és kötelezettségei közt, felhívja a figyelmet az adóhatósággal való szükséges együttműködés lényegére és tartalmára, a probléma megelőzésére ösztönöz, gyakorlati példákkal, esettanulmányokkal, jogértelmezési kérdésekkel, állásfoglalások ismertetésével kívánja célját szolgálni.

A fenti kötet megrendelhető a www.kompkonzult.hu/konyvek honlapcímen, illetve készpénzért megvásárolható a KOMP KONZULT Kft.-nél munkanapokon 9 és 15 óra, pénteken 9 és 13 óra között. Cím: 1114 Budapest, Villányi út 11-13. 4. emelet 402.